

สรุปกิจกรรม
ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานและเสริมศักยภาพให้แก่แกนนำ
และอสม.เชี่ยวชาญงานเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคอำเภอสูงเม่น
ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายแกนนำและอสม.เชี่ยวชาญงานคุ้มครองผู้บริโภค
อำเภอสูงเม่น จ.แพร่ ปีงบประมาณ พ.ศ.2568
วันที่ 20 มิถุนายน 2568 เวลา 08.30 – 16.30 น.
ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น

ผู้เข้าร่วม	60 คน	แบ่งเป็น	เจ้าหน้าที่จากรพ.สต.	17	คน
			อสม.	24	คน
			เจ้าหน้าที่จากอปท.	13	คน
			ครู	6	คน
วิทยากร	ภก.เด่นดวง	มณีภาศ	เภสัชกรชำนาญการ รพ.สูงเม่น		
	ภก.นิตยา	ลำดวล	เภสัชกรชำนาญการ รพ.สูงเม่น		

หัวข้อการประชุมฯ

1. การเฝ้าระวังการใช้ยาและผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ และแหล่งกระจายยาเชิงรุกในชุมชนโดยการเฝ้าระวังร้านชำที่มีการจำหน่ายผ่านโปรแกรม GRDU อยู่.
2. ฝึกปฏิบัติการใช้โปรแกรม GRDU อยู่.
3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชักถาม ติดตามการใช้โปรแกรม GRDU อยู่. ในพื้นที่ ทั้ง 12 ตำบล
4. ความปลอดภัยยา และผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ บทบาทเครือข่ายสุขภาพด้านคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชนกับการเฝ้าระวังการใช้ยาอย่างสมเหตุ สมผล ในชุมชน (Rational Drug Use Community : RDU Community

สรุปเนื้อหาการประชุมฯ

- ความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำหรับร้านค้า
ทำไมเรื่องนี้ถึงสำคัญกับร้านของคุณ?
การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง คือการช่วยดูแลสุขภาพของคนในชุมชน
 1. สร้างความน่าเชื่อถือ
 2. ลูกค้าจะมั่นใจและกลับมาซื้อของที่ร้านคุณอีก
 3. ป้องกันความเสี่ยง เลี่ยงการทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีโทษทั้งจำคุกและปรับเงิน
 4. ลดปัญหาการใช้ยาผิดๆ ช่วยลดอันตรายจากการที่ลูกค้าซื้อยาที่ไม่เหมาะสมไปใช้เอง
- พฤติกรรมการใช้ยาของประชาชนในประเทศไทย: ภาพรวมและความท้าทาย

- ในปัจจุบัน พฤติกรรมการใช้ยาของประชาชนในประเทศไทยมีทั้งส่วนที่น่าชื่นชมและส่วนที่ยังคงเป็นข้อกังวล การทำความเข้าใจพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีและลดความเสี่ยงจากการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม
- ภาพรวมของพฤติกรรมการใช้ยาจะช่วยให้เราเห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางแก้ไขและการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสังคมไทย

○ พฤติกรรมการใช้ยาที่พบได้บ่อย

- การใช้ยารักษาตนเอง
- ประชาชนมักซื้อยากินเองเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น ปวดศีรษะ ไข้หวัด ไอ ปวดท้อง หรือปวดเมื่อยตามร่างกาย ยาที่นิยมใช้ได้แก่ ยาแก้ปวดลดไข้ ยาโรคทางเดินอาหาร และยารักษาโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ

○ การใช้ยาไม่สมเหตุผล

- มีการใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่จำเป็น เช่น การซื้อยาปฏิชีวนะจากร้านยาเพื่อรักษาอาการเจ็บคอหรือหวัด ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาเชื้อดื้อยาและผลข้างเคียงอื่น ๆ
- การใช้ยาหลายขนานร่วมกัน บางคนมีการใช้ยาหลายขนานพร้อมกันโดยไม่ปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยาและผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์
- พฤติกรรมการใช้ยาของคนไทยส่วนใหญ่ยังคงเน้นการรักษาอาการเบื้องต้นด้วยตนเอง ซึ่งหากกระทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมก็เป็นสิ่งที่ดี แต่หากขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ ก็อาจนำไปสู่ปัญหาการใช้ยาที่ไม่สมเหตุผลได้

○ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา

- การใช้ยาเกินความจำเป็น
- ประชาชนบางกลุ่มมีการใช้ยาเกินความจำเป็น เช่น การซื้อยามาเก็บไว้โดยไม่ใช้ หรือการใช้ยาโดยไม่ปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร ซึ่งอาจทำให้เกิดการสิ้นเปลืองและยาหมดอายุโดยเปล่าประโยชน์
- การใช้ยาผิดประเภท บางคนมีความเชื่อผิด ๆ เช่น การใช้ยากินไปทาภายนอก หรือการใช้ยาฉีดโดยไม่จำเป็น ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการเกิดผลข้างเคียงที่รุนแรง และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้หากไม่มีการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ
- การขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา ประชาชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาอย่างถูกต้อง เช่น การใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่จำเป็น การใช้ยาหลายขนานพร้อมกัน หรือการใช้ยาผิดประเภท ซึ่งเป็นรากฐานของปัญหาการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม
- ปัญหาเหล่านี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้สามารถใช้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการใช้ยาปฏิชีวนะและยาอันตรายอื่น ๆ

○ แนวทางการแก้ไขและส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล

- การสร้างความรู้ความเข้าใจ
- ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ยาอย่างถูกต้องผ่านสื่อสาธารณะ การอบรม และการให้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น เภสัชกรและแพทย์ การสร้างความรู้ที่ถูกต้องจะช่วยให้ประชาชนตัดสินใจใช้ยาได้อย่างชาญฉลาด
- การควบคุมและกำกับดูแล เพิ่มความเข้มงวดในการขายยา โดยเฉพาะยาที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ยาปฏิชีวนะ และยาฉีด เพื่อป้องกันการใช้ยาโดยไม่จำเป็น และลดปัญหาซื้อตัวยา รวมถึงการปลอมแปลงยาที่อาจเกิดขึ้นได้
- การสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวังและส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการให้คำปรึกษาด้านยาในพื้นที่
- การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ชุมชน และประชาชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน และนำไปสู่สุขภาพที่ดีของคนไทยทุกคน

○ กฎหมายต้องรู้! ร้านขายยาอะไรได้บ้าง?

- ยาสามัญประจำบ้าน
- ร้านขายของชำสามารถขายได้เฉพาะ "ยาสามัญประจำบ้าน" เท่านั้น
คือ ยาที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศว่าประชาชนสามารถใช้ได้เองเบื้องต้นสำหรับอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย
- จุดสังเกตสำคัญ ต้องมีคำว่า "ยาสามัญประจำบ้าน" ในกรอบสีเขียวบนฉลากยา
ตัวอย่าง: ยาแก้ปวดลดไข้ (พาราเซตามอล), ยาทาแก้ปวดเมื่อย ยาแก้ไอน้ำดำ, ยาอมแก้เจ็บคอ, ยาลดกรด, เกลือแร่แก้ท้องเสีย, ยาทาแก้ผดผื่นคัน

○ ยาสามัญประจำบ้าน คือ ยาที่กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณาไว้ว่าเป็นยาที่เหมาะสมที่ประชาชนควรซื้อเอาไว้ประจำบ้านของตนเองเพื่อใช้ในการดูแลตัวเองจากการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน

○ ยาที่ "ห้ามขาย" เด็ดขาดในร้านชำ

- ยาอันตราย บนฉลากจะมีคำว่า "ยาอันตราย" ในกรอบสีแดง ต้องจ่ายโดยเภสัชกรเท่านั้น เช่น ยาปฏิชีวนะ ยาสเตียรอยด์
- ยาควบคุมพิเศษ บนฉลากจะมีคำว่า "ยาควบคุมพิเศษ" ในกรอบสีแดง ต้องมีใบสั่งแพทย์แลจ่ายโดยเภสัชกรเท่านั้น เช่น ยาควบคุมความดัน ยานอนหลับบางชนิด
- ยาชุด การนำยาหลายชนิดมาจัดรวมเป็นชุดขาย เป็นอันตรายที่สุดและผิดกฎหมายร้ายแรง!

- ยาปฏิชีวนะ
- ยาอันตราย และยาควบคุมพิเศษ เช่น ยาปฏิชีวนะ ยาแก้ปวด ยารักษาโรคความดัน ยารักษาโรคเบาหวาน เป็นต้น
- ยาแผนโบราณ ที่ไม่ได้ระบุชื่อเป็นยาสามัญประจำบ้าน
- ยาชุด
- ยาลูกกลอนสเตียรอยด์ เป็นต้น

○ หลักการใช้งานโปรแกรมระบบเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 : ผู้ใช้จะต้องดำเนินการสมัครลงทะเบียนเข้าใช้งานโปรแกรม : ผู้ใช้จะต้องดำเนินการลงทะเบียนยืนยันตัวตน พร้อมหนังสือรักษาข้อมูลความลับราชการเสียก่อน หลังจากนั้นได้รับการยืนยันและมอบสิทธิ์โดยผู้ดูแลระบบ (Admin) จึงจะเริ่มใช้งานโปรแกรมได้

ขั้นตอนที่ 2 : ลงทะเบียนสถานประกอบการร้านค้า : สถานประกอบการร้านค้า ร้านชำที่ยังไม่ได้ลงทะเบียน ผู้ใช้จะต้องทำการลงทะเบียนสถานที่ก่อนออกตรวจประเมิน ตรวจสอบได้ที่ <ทะเบียนผู้ประกอบการ>

ขั้นตอนที่ 3 : ออกตรวจประเมินสถานประกอบการ : ผู้ใช้สามารถตรวจประเมินสถานประกอบการได้ที่ <สำรวจผลิตภัณฑ์ในชุมชน> เลือกสถานประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว กด <ออกสำรวจชุมชน> และผู้ใช้สามารถกรอกรายละเอียดเพิ่มเติม หรือระบุผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง ที่ปุ่มเขียว <ลงข้อมูล.....>

ขั้นตอนที่ 4 : สรุปผลการตรวจ : ผู้ใช้สามารถดูผลการตรวจประเมินได้ที่ <ทะเบียนออกตรวจ> และสามารถแก้ไขผลการตรวจเพิ่มเติมได้ที่ <รายละเอียด> และพิมพ์ผลการตรวจได้

ผลที่ได้รับ

ระดับผลผลิต

- อำเภอสูงเม่น มีแกนนำและอสม.เครือข่ายเฝ้าระวังคุ้มครองผู้บริโภคครบทุกตำบลทั้ง 12 เครือข่าย
- ร้านค้าแผงลอยจำหน่ายอาหารและร้านขายของชำในอำเภอสูงเม่น ได้รับการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ร้อยละ 60

- เครือข่ายทีมงาน คบส.ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 60 คนใน 12 ตำบล (ตำบลละ 5 คน

ระดับผลลัพธ์

- อำเภอสูงเม่น มีเครือข่ายเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ครบทั้ง 12 ตำบล
- เครือข่ายแกนนำและอสม.เครือข่ายงาน คบส.ชุมชน และผู้ประกอบการจำหน่ายอาหาร มีความรอบรู้

ด้านผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ

- เครือข่าย คบส.ในชุมชน มีระบบเฝ้าระวัง จัดการปัญหา หรือแจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ เชื่อมโยงกับการดำเนินงานในระดับหมู่บ้าน/ตำบล และ ระดับอำเภอ

.....